

Nr 189.

Av herr **Näsgård m. fl.**, *angående viss ändring i grunderna för mandatfördelningen mellan valkretsarna vid val till riksdagen.*

Fördelningen av antalet mandat till riksdagens första och andra kammare på de olika valkretsarna fastställles med ledning av folkmängdsuppgifterna inom resp. valkretsar. Enligt riksdagsordningen skall beträffande första kammaren för varje valkrets efter folkmängden inom dess område väljas en riksdagsman för varje fullt tal, motsvarande en etthundrafemtiondel av rikets folkmängd. Det antal riksdagsmän varje valkrets sålunda äger att utse bestämmes vart tionde år av Kungl. Maj:t. Detta skedde senast 1941 med ledning av folkmängdsuppgifterna den 1 januari 1941. Med avseende på andra kammaren skall i varje valkrets efter folkmängden vid början av året näst före den fyraårsperiod, för vilken valen gälla, en riksdagsman väljas för varje fullt tal, motsvarande en tvåhundraertiondel av rikets folkmängd. Det antal riksdagsmän, varje valkrets sålunda skall utse, fastställles för varje fyraårsperiod av Kungl. Maj:t.

De uppgifter om folkmängden, som ligga till grund för fastställandet av antalet riksdagsmandat inom valkretsarna, lämnas genom kyrkobokföringen. Pastorsämbetena lämna till statistiska centralbyrån uppgifter angående samtliga inom området kyrkobokförda personer. I dessa folkmängdsuppgifter ingå även de kyrkobokförda utlänningarna, varför i den folkmängd, som ligger till grund för bestämmandet av antalet mandat i varje valkrets, även utländska medborgare inräknas. Detta är ju ett ur principiell synpunkt orimligt förhållande. Så länge antalet utlänningar i riket var relativt litet betydde detta föga ur praktiska synpunkter, men under de senaste åren har ett stort antal utlänningar kommit till Sverige, varför saken nu ligger annorlunda till. Cirka 100 000 utlänningar torde för närvarande vistas i Sverige, och de flesta av dessa ha blivit kyrkobokförda här. Under förutsättning att dessa utlänningar vore någorlunda jämnt fördelade över hela landet med hänsyn till kyrkobokföringsort vore det praktiskt betydelselöst om de räknades in i folkmängden vid mandatfördelningen. Men nu förhåller det sig så, att utlänningarna slagit sig ner i vissa bestämda områden. Antalet utländska medborgare i Stockholm kan således uppskattas till mellan 15 000 och 20 000. Därigenom synes Stockholms stads valkrets vid den senaste omfördelningen av mandaten mellan valkretsarna för andrakammarvalen ha erhållit ett mandat mer än valkret-

sen eljest skulle ha varit berättigad till, om inflyttningen av utländska medborgare icke hade skett. Även i Göteborg och Malmö och i Stockholms län finns ett relativt stort antal utlänningar bosatta. Detta förhållande kan få konsekvenser för mandatfördelningen mellan valkretsarna.

Det är uppenbart, att en sådan anordning inte är tillfredsställande. Det förefaller att vara en självklar princip att i den folkmängd, efter vilken valkretsarnas mandatantal fastställs, endast böra inräknas svenska medborgare. Något annat torde lagstiftarna kanske ursprungligen ej heller ha tänkt sig. Frågan om de utländska medborgarna har inte heller erhållit aktualitet förrän genom den stora flyktingström, som följde andra världskriget i spåren. Man kan möjligen hävda, att den exceptionellt stora inflyttningen av utländska medborgare är en tillfällig företeelse och att det därför icke är motiverat att vidtaga några förändringar rörande folkmängdens beräkning i här berörda avseende. Men det finns skäl att gent emot denna mening påpeka, att icke alla utlänningar i Sverige äro flyktingar. På grund av arbetskraftsbristen har en viss frivillig invandring ägt rum, och det kan tänkas, att så kommer att ske även i framtiden. Det är därför enligt vår mening motiverat att de utländska medborgarna räknas bort i de folkmängdsuppgifter, som inlämnas till statistiska centralbyrån i och för mandatfördelningen. Vilka åtgärder som skola vidtagas för att detta syftemål skall kunna uppnås kunna vi icke med bestämdhet uttala oss om. Möjligen kan saken ordnas på administrativ väg genom att Kungl. Maj:t ändrar instruktionen för statistiska centralbyrån, eller också måste förtydligande tillägg införas i vallagen med innehåll, att endast svenska medborgare skola medräknas i den folkmängd, som ligger till grund för mandatfördelningen. För att dels få denna fråga klarlagd och dels också problemet om utlänningarnas ställning i här berörda avseende närmare belyst vore det enligt vår mening önskvärt, om Kungl. Maj:t ville låta utreda saken.

Med anledning av vad som sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning och förslag i syfte att endast svenska medborgare inräknas i den folkmängd, som ligger till grund för fördelningen av mandat mellan valkretsarna för val till riksdagens första såväl som andra kammare.

Stockholm den 23 januari 1949.

Bernhard Näsgård.

Karl Persson.

Lars E. Andersson.

Arthur Heiding.

Olof Pålsson.